OZS
ODVETNIŠKA ZBORNICA SLOVENIJE

Slovenska cesta 58, Ljubljana
telefon 01 300 34 20
e-pošta info@odv-zb.si
www.odv-zb.si

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA PRAVOSODJE
Župančičeva ulica 3
1000 Ljubljana

Poslati po elektronski pošti: ***gp.mp@gov.si***
zp.mp@gov.si

Št.: 007-167/2026/3

Naša št.: 712/2025
Ljubljana, 29. 10. 2026

ZADEVA: Pripombe Odvetniške zbornice Slovenije na Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o dedovanju (ZD-E, EVA 2026-2030-0063)- strokovno usklajevanje

Spoštovani,

Odvetniška zbornica Slovenije (OZS) uvodoma poudarja, da podpira predlagane materialnopravne posodobitve Zakona o dedovanju. Kot OZS že ves čas zagovarja, pa odločno nasprotuje sistemskemu prenosu zapuščinskih postopkov na notarje, v kolikor bi to privedlo do povišanja stroškov za stranke, kar je razbrati iz predloga zakona. V nadaljevanju posreduje poglobljene pripombe odvetnic in odvetnikov s predlogi členov, ki naj se jih šteje kot pripombe OZS.

OZS v celoti pozdravlja zožitev kroga nujnih dedičev z ukinitvijo relativnih nujnih dedičev, kar predstavlja nujno posodobitev in poenostavitev zastarele ureditve. V luči te spremembe zbornica predlaga in opozarja na nujnost sočasne spremembe 15. in 16. člena zakona. Prihaja namreč do notranjega protislovja, da predlog zakona bratom, sestram in nečakom povsem utemeljeno odreka status nujnih dedičev, hkrati pa jim pri zakonitem dedovanju preko neomejene vstopne pravice še vedno omogoča, da dedujejo v neposredni konkurenci s preživelim zakoncem. Golo krvno sorodstvo v stranski črti ne more in ne sme zmanjševati dednega deleža preživelega zakonca, ki je z zapustnikom ustvarjal življenjsko in gospodarsko skupnost. Zato predlagamo rešitev po vzoru Avstrije in Hrvaške, po kateri ob zakoncu po pokojniku, ki ni zapustil potomcev, dedujeta izključno živa starša, delež pred zapustnikom umrlega starša pa priraste preživelemu zakoncu in se ne prenaša na njegove potomce.

Prav tako so strokovno utemeljene in podprte rešitve glede ukinitve sodne oporoke ter ustrezne ureditve konzularne oporoke. OZS ob tem izrecno poudarja, da v

celoti podpira tudi novo ureditev instituta zapuščine brez dediča. Zlasti pozdravljamo prenos nepremičnin na območju stavbnih zemljišč iz zapuščine brez dedičev v last občin, kar bo učinkovito rešilo številne praktične zaplete.

Kljub temu pa predlog v svojem procesnem in sistemskem delu prinaša vrsto nepremostljivih pomanjkljivosti.

Predlagani prenos zapuščinskih postopkov na notarje je preuranjen in slabo utemeljen. Trenutni sistem sodnega reševanja zapuščin se v praksi izkazuje kot hiter, učinkovit, pravno varen in za stranke finančno ugoden. Zapuščinski postopek se vodi po uradni dolžnosti v javnem interesu (načelo oficialnosti), zato urejanje zapuščin ne sme postati posel na trgu, ki bi ljudem ob smrti bližnjega nalagal višje in nepredvidljive stroške. Predlog v veliki meri zgolj povzema hrvaško ureditev, pri tem pa ignorira bistvene razlike med pravnima ureditvama – slovenska sodišča namreč sama po uradni dolžnosti aktivno ugotavljajo dediče in obseg zapuščine, hrvaški notarji pa se opirajo na izjave dedičev.

Iz uradnih podatkov izhaja izrazit trend izboljševanja reševanja zadev. Zatrjevani daljši zaostanki so specifični izključno za Okrajno sodišče v Ljubljani, medtem ko na drugih sodiščih po Sloveniji postopki tečejo hitro. To lokalno problematiko bo predvidoma v kratkem rešila že reorganizacija po novem Zakonu o sodiščih (ZS-1), zato menimo, da bi bilo pred kakršnimkoli korenitim posegom v utečen sistem, ki deluje že 50 let, treba najprej počakati na učinke omenjene sodne reorganizacije.

Novi predlog uvaja tudi povsem neekonomično podvajanje dela. Postopek, ki bi se vodil pred notarjem, bo ob vsakem nestrinjanju ali zapletu na koncu vseeno zahteval intervencijo sodišča. V času, ko bo sodnik izvajal to kontrolo in korespondenco z notarjem, bi lahko obravnavo, ki pri nekompliciranih zadevah na sodišču trenutno traja zgolj 10 do 15 minut, že zdavnaj zaključil. Prav tako predlog ne ocenjuje dejanske zmogljivosti notariata (88 notarjev v RS) za prevzem okoli 22.000 zadev letno. To bo povzročilo prehod najboljših strokovnih sodelavcev s sodišč v notarske pisarne in kadrovsko stisko sodstva le še poslabšalo.

Če se zakonodajalec kljub temu želi poslužiti notariata, OZS predlaga, naj se namesto obveznega prenosa uvede zgolj možnost izbire (opt-in sistem). Zakon naj sodiščem oziroma strankam podeli možnost, da na podlagi izrecne želje in soglasja vseh dedičev izvedbo nespornega zapuščinskega postopka poverijo notarju, ne pa da to postane splošna obveznost.

Finančni in stroškovni vidik predloga je nedorečen in strokovno nevzdržna je ocena, da letni prihodek iz naslova sodnih taks v zapuščinskih zadevah znaša le 13.000,00 EUR. Po oceni stroke ta prihodek dejansko znaša okoli 12.000.000,00

EUR letno. Izpad teh sredstev ob hkratnem podvajanju procesnih dejanj med sodiščem ter notarjem predstavlja nepremišljen javnofinančni udarec ter izrazito neracionalno obremenitev državnega proračuna. Hkrati zakon stroškovnega bremena strank sploh ne ureja in ne predvideva sočasne ureditve v Zakonu o sodnih taksah (ZST-1), temveč višino nagrad v celoti prepušča podzakonskemu aktu. Stranke bodo ob plačilu nagrade notarju in dodatnemu DDV nedvomno plačevale več.

Predlog zakona tudi popolnoma spregleda ureditev stroškov za zapuščine z negativno ali neznatno vrednostjo, ki so danes takse oproščene – ni jasno, ali bodo stranke plačevale notarja za prazen postopek ali pa bo to bremenilo proračun. Prav tako Predlog sploh ne ureja uveljavljanja brezplačne pravne pomoči (BPP) v postopkih pred notarjem, s čimer bodo socialno najšibkejši dediči v slabšem položaju kot danes. OZS predlaga, da mora biti nagrada notarja (če do prenosa pride) fiksno omejena in absolutno ne odvisna od vrednosti zapuščine, saj obseg notarjevega dela v nesporni zadevi ni odvisen od vrednosti premoženja. Sodiščem mora prav tako ostati del sodne takse za izvajanje pooblastitev, nadzora in reševanje spornih zadev.

Sporna je tudi nejasnost predloga glede pristojnosti reševanja spornih vprašanj. Uvodna pojasnila predloga namreč navajajo, da bodo notarji obravnavali "sporne" zadeve in "sporna pravna vprašanja". Odvetniki opozarjajo, da gre pri prvem očitno za tipkarsko napako (obravnavati bi smeli kvečjemu "nesporne" zadeve), pri drugem pa za protiustavno rešitev. Notarji ne morejo imeti pristojnosti reševanja spornih pravnih vprašanj, kot so ugotavljanje obstoja zunajzakonske skupnosti, razlaga oporoke ali določanje obsega nujnega deleža, saj je razlaga prava in odločanje o spornih pravicah izključna ustavna pristojnost sodišč. OZS predlaga jasno zakonsko določbo, ki bo notarju naložila, da mora zadevo vrniti sodišču vedno, ko se pojavijo kakršnakoli sporna pravna vprašanja, razen če se vsi udeleženci izrecno in pisno strinjajo, da o njih odloči notar. Vrnjen postopek mora nato v celoti dokončati sodišče (brez vračanja spisa k notarju).

Predlog tudi ignorira konflikt interesov notarjev. Notarji na trgu strankam svetujejo in sestavljajo oporoke, darilne ter izročilne pogodbe, ki neposredno vplivajo na obseg zapuščine. Notar v takem primeru ne ustreza standardu neodvisnega sodnega pooblaščenca. Zato predlagamo vnos novega člena (npr. 220.ča), ki bo strogo predpisal dolžnost notarja, da pred prvim procesnim dejanjem vsem strankam pisno razkrije preteklo sodelovanje z zapustnikom ali dediči in jim omogoči 15-dnevni rok za izjavo. Prav tako se mora notar po uradni dolžnosti izločiti, če mora v postopku presojati veljavnost listine, ki jo je sam sestavil, izrecno pa se mu mora prepovedati tudi sklepanje pravnih poslov v zvezi z zapuščino, ki jo obravnava.

OZS opozarja na več procesnih določb, ki ogrožajo pravice udeležencev. Predlagani novi peti odstavek 213. člena glede fikcije neuspeha ob napotitvi na pravdo je nomotehnično pomanjkljiv. Potrebna je nujna določitev minimalnega roka dveh mesecev za sprožitev pravde (zakon sedaj spodnje meje ne določa) in uvedba izrecnega zakonskega pravnega pouka strankam o hudih posledicah zamude. Nesprejemljivo je tudi določilo 175. člena, po katerem bi bil lahko pooblaščenec vsaka poslovno sposobna oseba, saj to ob sočasni strogi fikciji izgube pravic odpira vrata zlorabam ranljivejših strank s strani nestrokovnih pooblaščencev.

Pripomniti je še, da je predlagani trimesečni rok za zaključek postopka pri notarju v praksi nerealno dosegljiv in ne upošteva materialnega prava (ločitveni upniki imajo namreč pravico v treh mesecih zahtevati ločitev zapuščine). Predlog zakona tudi pomanjkljivo ureja institut mediacije, saj ne predvideva napotitve dedičev na mediacijo pred notarjem. Neustrezna je tudi določba 227.b člena o evropskem potrdilu o dedovanju, ki ne rešuje situacij, ko dediči potrdilo nujno potrebujejo že pred izdajo samega sklepa.

Kot že navedeno v uvodu teh pripomb, predlagamo, da se kot uradno stališče zbornice v celoti upošteva in obravnava tudi priložene podrobne strokovne analize, obrazložitve in konkretne predloge članov, ki so jih v tej zadevi pripravili posamezni odvetniki.

OZS na podlagi vseh izpostavljenih strokovnih, javnofinančnih in procesnih pomanjkljivosti zaključuje, da predlog zakona ni primeren za nadaljnji zakonodajni postopek. Reforma zapuščinskega prava zahteva premišljen in celovit pristop, temelječ na realnih analizah stanja, ne pa poskusov, ki bi na koncu povzročili podaljšanje postopkov, več sporov in višje stroške. Zbornica zato poziva predlagatelja, da osnutek ponovno celovito preuči, upošteva prihajajoče učinke ZS-1 in v sodelovanju s stroko pripravi rešitve, ki bodo dedičem dejansko zagotavljale pravno varnost ter stroškovno in časovno učinkovitost.

OZS s svojimi predstavniki je na voljo za nadaljnje sodelovanje.

S spoštovanjem.

Janez Starman
predsednik

OZS

Priloge:

Pripombe odvetnikov:

Darje Roblek, z dne 22. 10. 2026

Petje Plauštajner in Luke Švaba, z dne 28. 10. 2026